

บทความวิจัย

รูปแบบการป้องกันโรคโควิด-19 ในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ กรณีศึกษา-โรงเรียนเมืองอุบล จังหวัดอุบลราชธานี COVID-19 Disease Prevention Model in Health Promotion School: Case Study of Muangubon school Ubon Ratchathani Province.

ยุพีพร มีแก้ว^{1*} Yupeeporn Meekeaw^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการป้องกันโรคโควิด-19 ในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ กรณีศึกษาโรงเรียนเมืองอุบล จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูอนามัยโรงเรียน ครู นักเรียน คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขศูนย์สุขภาพชุมชนชายทุ่ง 28 เจ้าหน้าที่เทศบาล และอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) จำนวน 17 คน และกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 136 คน ใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการป้องกันโรคโควิด-19 ในโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และแบบสอบถามความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 แบบทดสอบความรู้ได้ค่าความเชื่อมั่น (KR-2) เท่ากับ 0.749 ส่วนแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.763 ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนนำแนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษามาเป็นรูปแบบการป้องกันโรคโควิด-19 ในโรงเรียน ประกอบด้วย 1) ด้านความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อ 2) ด้านการเรียนรู้ 3) ด้านการครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาส 4) ด้านสวัสดิภาพและการคุ้มครอง 5) ด้านนโยบาย และ 6) ด้านการบริหารการเงิน กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องการป้องกันโรคโควิด-19 อยู่ในระดับดี ร้อยละ 72.6 ระดับปานกลาง ร้อยละ 22.2 และต้องปรับปรุง ร้อยละ 5.2 มีพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 อยู่ในระดับดี ร้อยละ 62.2 ระดับปานกลาง ร้อยละ 32.6 และต้องปรับปรุง ร้อยละ 5.2

คำสำคัญ : รูปแบบการป้องกันโรคโควิด-19 โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรคโควิด-19

¹ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี

*ผู้รับผิดชอบหลักบทความ Email: tingmarasri2506@gmail.com

Abstract

This research is a Mixed Method Research. The objective was to study the COVID-19 disease prevention model. in health promotion schools. A case study of Muang Ubon School in Ubon Ratchathani Province. The informant group is school director 17 school health teachers, teachers, students and health promotion school committees Community leaders, public health officials, Chayangkun Community Health Center²⁸ municipal officials and public health volunteers were obtained by purposive sampling and the sample group answered the questionnaire on knowledge and behavior of preventing COVID-19. The sample size used in this study was determined at a 95% confidence level using the Krejcie & Morgan sample size calculation formula. A sample of 136 people was selected using a purposive sampling method. The data collection tool was an interview about the COVID-19 prevention model in schools. Data was analyzed by content analysis. and a questionnaire on knowledge and behavior to prevent COVID-19. The knowledge test received a confidence value (KR-2) of 0.749, while the COVID-19 prevention behavior questionnaire (KR-2) was 0.749. Cronbach's alpha coefficient was 0.763. Use ready-made computer programs Analyzed using frequency distribution, percentage, mean and standard deviation. The results showed that Mueang Ubon School Implementing school practice guidelines as a form of COVID-19 prevention in schools, consisting of: 1) safety from infection reduction, 2) learning, 3) inclusion of underprivileged children, 4) welfare and protection, 5) policy, and 6) financial management. The sample group had knowledge of COVID-19 prevention. 72.6% in good level, 22.2% in moderate level and 5.2% in need of improvement and have behaviors to prevent COVID-19 62.2% in good level, 32.6% in moderate level and 5.2% in need of improvement.

Keywords : COVID-19 disease prevention model, health promotion school, COVID-19

¹ Registered Nurse, Ubon Ratchathani Provincial Public Health Office

* Corresponding Author Email: tingmarasri2506@gmail.com

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก ตั้งแต่เชื้อไวรัสเริ่มระบาดในประเทศจีนปลายปี 2563 จนถึงปัจจุบัน UNESCO รายงานว่า รัฐบาล 191 ประเทศทั่วโลก ประกาศปิดสถานศึกษาทั้งประเทศมีผู้เรียนได้รับผลกระทบกว่า 1.5 พันล้านคน หรือมากกว่าร้อยละ 90 ของผู้เรียนทั้งหมด มาตรการเร่งด่วนที่รัฐบาลหลายประเทศใช้เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส คือ มาตรการ กึ่งปิดเมือง (Semi-lockdown) และมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) โรงเรียนจึงจำเป็นต้องถูกปิดไปด้วยเพื่อ ลดช่องทางการแพร่เชื้อไวรัส⁽¹⁾ อย่างไรก็ตามงานวิจัยศึกษาผลของการปิดโรงเรียนในประเทศจีน ฮองกง และสิงคโปร์ ประกอบกับบทเรียนในอดีตจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัส SARs บ่งชี้ว่าการปิดโรงเรียนอย่างเดียวส่งผลน้อยมากต่อการลดจำนวนของผู้ติดเชื้อ เมื่อเทียบกับมาตรการอื่น นอกจากนี้ ธนาคารโลกยังแสดงความเป็นห่วงต่อสถานการณ์ปิดโรงเรียนว่า จะส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่เสียโอกาสในการเรียนรู้ โดยเฉพาะนักเรียนในครอบครัวที่มีฐานะยากจน เนื่องจากไม่มีรายได้มากพอที่จะนำมาใช้สนับสนุนการเรียนของบุตร หลานเพิ่มเติม ที่ร้ายแรงที่สุดการปิดโรงเรียนอาจผลักดันให้นักเรียนกลุ่มนี้หลุดออกจากระบบการศึกษา ซึ่งจะก่อให้เกิด ผลเสียต่อชีวิตเด็กในระยะยาว ดังนั้น สิ่งที่สำคัญคือการวางแผนเปิดโรงเรียนเพื่อให้เด็กได้ไปโรงเรียนอีกครั้ง โดยให้สอดคล้องกับ ความรุนแรงของสถานการณ์ ควบคู่กับการใช้มาตรการทางด้านสาธารณสุขและมาตรการทางสังคมอย่างเคร่งครัดในโรงเรียน

โรงเรียนเมืองอุบล ตำบลในเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต1 เป็นโรงเรียนขยายโอกาส ผ่านเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทองในปี พ.ศ. 2560 จัดการศึกษาเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2565 มีนักเรียน 191 คน เมื่อคณะรัฐมนตรีประกาศให้เปิดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ตามปกติทางโรงเรียนเมืองอุบลได้เตรียมความพร้อมก่อนเปิดเรียนด้วยการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในสถานศึกษา และผ่านการรับรองมาตรฐานสถานศึกษาสะอาดปลอดภัย ป้องกันโรค COVID-19 ในวันที่ 15 พฤษภาคม 2565 และเมื่อเปิดเรียนในวันที่ 1 ตุลาคม 2565 โรงเรียนได้ปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัด

จากสถานการณ์ของโรคโควิด-19 หลังเปิดการเรียนการสอนในโรงเรียน พบว่าใน 3 เดือนของการเปิดเทอม ตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม 2565 มีโรงเรียนหลายแห่งในจังหวัดอุบลราชธานีที่ต้องปิดโรงเรียนหลังจากพบการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในกลุ่มนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน แต่โรงเรียนเมืองอุบล ตำบลในเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ไม่พบการติดเชื้อโควิด-19 ในนักเรียนและบุคลากร ซึ่งทำให้โรงเรียนเปิดการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่อง⁽²⁾ ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียนในเขตรับผิดชอบของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานีจึงมีความสนใจศึกษารูปแบบการป้องกันโรคโควิด-19 ของโรงเรียนเมืองอุบล ตำบลในเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นแนวทางการดำเนินงานป้องกันโรคโควิด-19 ในสถานศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการป้องกันโรคโควิด-19 ในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนเมืองอุบล จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันโรคโควิด-19 ของนักเรียนโรงเรียนเมืองอุบล จังหวัดอุบลราชธานี

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ กลวิธีและรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทาง 6 มิติมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) เก็บข้อมูลด้วยสัมภาษณ์เชิงลึกตามแนวคำถามแบบสัมภาษณ์ และเก็บข้อมูลความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันโรคโควิด-19 โดยใช้แบบสอบถาม

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บุคลากรในโรงเรียนเมืองอุบล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน รวมถึง คณะกรรมการโรงเรียน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขศูนย์สุขภาพชุมชนขยางกูร28 เจ้าหน้าที่เทศบาล และอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) มีทั้งหมด 209 คน

ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างเพื่อการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูอนามัยโรงเรียน ครู นักเรียน คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขศูนย์สุขภาพชุมชนขยางกูร28 เจ้าหน้าที่เทศบาล และอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยคำนึงถึงคุณสมบัติที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 ในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูอนามัยโรงเรียน ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา แกนนำนักเรียน คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่เทศบาล และผู้นำชุมชน รวม 17 คน

2) กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันโรคโควิด-19 ได้แก่ กลุ่มนักเรียน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan ⁽³⁾ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% คำนวณจากประชากรทั้งหมด (N) = 209 คน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 135.58 หรือประมาณ 136 คน

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling)

ขั้นแรก เลือกกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาแบบเฉพาะเจาะจงได้แก่ นักเรียนโรงเรียนเมืองอุบล เนื่องจากวัตถุประสงค์ต้องการศึกษาความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันโรคโควิด-19 ของนักเรียน

ขั้นที่ 2 เลือกชั้นเรียนเพื่อทำการศึกษาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จับฉลากชั้นเรียน ป.1 – ม.3 ชั้นที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย ได้แก่ ป.2, ป.3, ป.5, ป.6 ม.1, ม.2 และ ม.3

ขั้นที่ 3 เลือกนักเรียนที่จะตอบแบบสอบถามแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ นักเรียนทุกคนในชั้นที่เลือกได้จากชั้นตอนที่ 2 เนื่องจากจำนวนนักเรียนเท่ากับขนาดของกลุ่มตัวอย่างพอดี

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์กลวิธีและรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทาง 6 มิติมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งแนวคำถามแบบสัมภาษณ์ได้มาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสร้างแนวคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งโครงสร้างคำถามเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 2) การมีส่วนร่วม

ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และ 3) กิจกรรมด้านสุขภาพและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ความสามารถในการจัดหาอุปกรณ์ป้องกันโรคและสมาชิกที่อาศัยอยู่ร่วมกันในครอบครัว โดยลักษณะคำถามเป็นข้อความแบบเลือกตอบและเติมคำในช่องว่าง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของ บงกช โมระสกุล และ พรศิริ พันธสี จากงานวิจัยความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา และวิทยาลัยเซนต์ (4) ได้มีการปรับคำถามให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 20 ข้อ ลักษณะคำถามให้เลือกตอบ 3 ตัวเลือก คือ ถูก = 1 คะแนน สำหรับ ผิดและไม่ทราบ = 0 คะแนน การแปลผลคะแนนใช้เกณฑ์ของ Bloom (5) แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ความรู้ดี (16-20 คะแนน) ความรู้ปานกลาง (12-15 คะแนน), ความรู้น้อย (< 12 คะแนน)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของ บงกช โมระสกุล และ พรศิริ พันธสี จากงานวิจัยความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา และวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ ลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2 และ 1 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติเป็นส่วนมาก ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย และไม่เคยปฏิบัติ ตามลำดับ ตามแบบวัดของไลเคิร์ต (Likert's scale) (6) จำนวน 20 ข้อ การแปลผลแบ่งเป็น 3 เกณฑ์ คือ มีพฤติกรรมสุขภาพอยู่ในระดับดี (73.6-100 คะแนน) ระดับปานกลาง (46.8-73.5 คะแนน) และระดับไม่ดี (20-46.7 คะแนน)

ศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี

3.4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์กึ่งวิธีและรูปแบบการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผู้วิจัยนำประเด็นที่ได้จากกึ่งวิธีและการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่เชื่อมโยงกรอบแนวทาง 6 มิติมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ของกรมอนามัย (7) ได้แก่ 1) ด้านความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อ 2) ด้านการเรียนรู้ 3) ด้านการครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาส 4) ด้านสวัสดิภาพและการคุ้มครอง 5) ด้านนโยบาย และ 6) ด้านการบริหารการเงิน รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และวิธีการแก้ไขมาสร้างประเด็นในการสัมภาษณ์ มากำหนดกรอบคำถาม และเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา และพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิมีทั้งหมด 5 ท่าน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของ บงกช โมระสกุล และ พรศิริ พันธสี จากงานวิจัยความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา และวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) แบบทดสอบความรู้ได้ค่าความเชื่อมั่น (KR-2) เท่ากับ 0.749 ส่วนแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.763

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยออกหนังสือเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองอุบล จังหวัดอุบลราชธานี และติดต่อนัดหมายผู้ให้ข้อมูลเพื่อทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล นัดวัน เวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ และดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล รวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ส่วนของแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล มาจัดกระทำข้อมูลและสรุปข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามแนวทาง 6 มิติมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ของกรมอนามัย ได้แก่ 1) ด้านความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อ 2) ด้านการเรียนรู้ 3) ด้านการครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาส 4) ด้านสวัสดิภาพและการคุ้มครอง 5) ด้านนโยบาย และ 6) ด้านการบริหารการเงิน

2. ความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันโรคโควิด-19 ของนักเรียน จากแบบสอบถามเพื่อศึกษาความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันโรคโควิด-19 ของนักเรียนโรงเรียนเมืองอุบล ตำบลในเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. การพิจารณาด้านจริยธรรม

การวิจัยนี้ทำในมนุษย์ โดยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิและจริยธรรมในการวิจัย ผู้วิจัยได้ขอจริยธรรมในมนุษย์และผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีมติเห็นชอบอนุมัติให้ดำเนินการโครงการวิจัยโดยมีเอกสารรับรองเลขที่ SSJ.UB 2565-170.1 รหัสโครงการ SSJ.UB 170.1 วันที่รับรอง 15 ตุลาคม 2565

5. ผลการวิจัย

การศึกษารูปแบบการป้องกันโรคโควิด-19 ในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ กรณีศึกษาโรงเรียนเมืองอุบล จังหวัดอุบลราชธานี สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์งานวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ประกอบด้วย 6 มิติ มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้แก่

1) ด้านความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อ พบว่า โรงเรียนเมืองอุบลได้ปฏิบัติตามมาตรการด้านความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อ ได้แก่ มีการคัดกรองวัดไข้และอาการเสี่ยงก่อนเข้าสถานศึกษา พร้อมสังเกตอาการไข้ ไอ มีน้ำมูก เจ็บคอ หายใจลำบาก เหนื่อยหอบ ไม่ได้กลิ่น ไม่รู้รส สำหรับนักเรียน บุคลากรของสถานศึกษาและผู้มาติดต่อทุกคน ให้นักเรียน บุคลากร และผู้เข้ามาในสถานศึกษาทุกคนต้องสวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลาเมื่ออยู่ในสถานศึกษา มีจุดบริการล้างมือด้วยสบู่และน้ำ หรือเจลแอลกอฮอล์อย่างเพียงพอในบริเวณต่างๆ เช่น ทางเข้าอาคาร ห้องเรียน โรงอาหาร จัดเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล อย่างน้อย 1-2 เมตร เปิดประตู หน้าต่าง ให้อากาศถ่ายเท ทำความสะอาดห้องเรียนและบริเวณต่างๆ โดยเช็ดทำความสะอาดพื้นผิวสัมผัสของโต๊ะ เก้าอี้ และวัสดุอุปกรณ์ ก่อนเข้าเรียน พักเที่ยง และหลังเลิกเรียนทุกวัน รวมทั้งจัดให้มีถังขยะมูลฝอยแบบมีฝาปิดและรวบรวมขยะออกจากห้องเรียนเพื่อนำไปกำจัดทุกวัน

2) ด้านการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนเมืองอุบลมีมาตรการ จัดหาสื่อความรู้ในการป้องกัน ควบคุมโรคโควิด-19 สำหรับใช้ในการเรียนการสอน การเรียนรู้นอกห้องเรียน หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในรูปแบบของสื่อออนไลน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ ภาพพลิก คู่มือ แนวปฏิบัติ โดยได้รับการ สนับสนุนจากศูนย์สุขภาพชุมชนขงกร 28 และเทศบาลนครอุบล เตรียมความพร้อมด้านการเรียนรู้ ของเด็กตามวัยและสอดคล้องกับพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และสติปัญญา สร้างความเข้มแข็งของ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยบูรณาการกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนด้านทักษะชีวิต และความ เข้มแข็งทางใจเข้าในการเรียนการสอนปกติ เพื่อช่วยให้นักเรียนจัดการความเครียดและรับมือกับการ เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้สถานศึกษาและนักเรียนประเมินตนเองในการเตรียมความพร้อม ก่อนเปิดภาคเรียน รองรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รวมถึงมีการตรวจคัดกรองสุขภาพ นักเรียนอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนให้นักเรียนใช้สื่อรอบรู้ด้านสุขภาพในรูปแบบและผ่านช่องทาง หลากหลายที่สามารถเข้าถึงได้ อันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความรอบรู้ด้านสุขภาพ นำไปสู่การปฏิบัติตนด้าน สุขภาพที่เหมาะสม สะท้อนถึงการมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์โรคและปลอดภัย

3) ด้านการครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาส พบว่า โรงเรียนเมืองอุบลมีมาตรการจัดหาวัสดุ สิ่งของ เครื่องใช้และอุปกรณ์ล้างมือ เช่น สบู่ เจลแอลกอฮอล์ หน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยอย่าง เพียงพอสำหรับนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา ควรมีสำรองโดยเฉพาะเด็กเล็กที่เปื้อนง่าย เพราะถ้า ความชื้นและจะไม่สามารถป้องกันเชื้อได้ มีการปรับรูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทการ เข้าถึงการเรียนรู้ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 มีมาตรการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการ สุขภาพขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีมาตรการการทำความสะอาดและจัดสภาพแวดล้อมของที่พักและเรือน นอนของเด็กกอนุบาลให้ถูกสุขลักษณะ และมีมาตรการดูแลนักเรียนที่มีความบกพร่องด้านพัฒนาการการ เรียนรู้ หรือด้านพฤติกรรม อารมณ์ ที่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติ ได้แก่นักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทาง สติปัญญา บกพร่องทางการเรียนรู้ บกพร่องด้านพฤติกรรมอารมณ์ รวมถึงภาวะสมาธิสั้นและเด็กออทิสติก นอกจากนี้โรงเรียนเมืองอุบลมีมาตรการเสริมด้านการครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาส โดยการประสานและ แสวงหาการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การป้องกันโรคโควิด-19 จากหน่วยงานของจังหวัดและผู้เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์สุขภาพชุมชนขงกร28 เทศบาลนครอุบล บริษัท ห้างร้าน และสมาคมผู้ประกอบการ เป็นต้น และ ใช้ สื่อสร้างความเข้าใจเรื่องโรคโควิด-19 และแนวทางการดูแลตัวเอง โดยคำนึงถึงข้อจำกัดทางภาษาและ สังคม กลุ่มนักเรียนพิการเรียนร่วม เลือกใช้สื่อที่เป็นรูปภาพหรือเสียงที่เข้าใจง่ายมากกว่าใช้ตัวอักษรเพียง อย่างเดียว

4) ด้านสวัสดิภาพและการคุ้มครอง พบว่า โรงเรียนเมืองอุบลมีมาตรการจัดเตรียมแผน รองรับด้านการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนป่วย กักตัว หรือกรณีปิดสถานศึกษาชั่วคราว จัดเตรียมแนว ปฏิบัติเพื่อลดการรังเกียจและการตีตราทางสังคม (Social stigma) จัดเตรียมแนวปฏิบัติด้านการจัดการ ความเครียดของครูและบุคลากร ตรวจสอบประวัติเสี่ยงของบุคลากรและนักเรียน ตรวจสอบเรื่องการ กักตัวให้ครบ 14 วัน ก่อนมาทำการเรียนการสอนตามปกติและทุกวันเปิดเรียน กำหนดแนวทางปฏิบัติตาม ระเบียบสำหรับบุคลากรและนักเรียนที่สงสัยติดเชื้อหรือป่วยด้วยโรคโควิด-19 โดยไม่ถือเป็นวันลาหรือ วันหยุดเรียน สื่อสารทำความเข้าใจกับบุคคลทุกฝ่าย ให้ข้อมูลที่ให้ความเชื่อมั่นในมาตรการป้องกันและการ ดูแลตามระบบการดูแลช่วยเหลือในสถานศึกษา โดยเฉพาะการระมัดระวัง การสื่อสารและคำพูดที่มีผลต่อ ทศนคติ เพื่อลดการรังเกียจ การตีตราทางสังคม (Social stigma) กรณีที่อาจพบบุคลากรในสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครองติดโควิด-19 และกรณีที่นักเรียนหรือบุคลากรป่วยจริงต้องให้หยุดรักษาจนกว่าจะหาย เป็นปกติ โดยนำหลักฐานใบรับรองแพทย์มายืนยัน เพื่อกลับเข้าเรียนตามปกติ โดยไม่ถือว่าขาดเรียนหรือขาด งาน 8. กักตัวผู้ใกล้ชิดกับผู้ป่วยตามเกณฑ์ควบคุมโรคและดำเนินการช่วยเหลือเช่นเดียวกับผู้ป่วย

5) **ด้านนโยบาย พบว่า** โรงเรียนเมืองอุบลมีมาตรการสื่อสารประชาสัมพันธ์แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ทักษะการล้างมือ การสวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัย สุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดี รวมทั้งการทำความสะอาดอย่างถูกวิธี ประชุมชี้แจงคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแบบออนไลน์หรือกลุ่มย่อยตามความจำเป็น มีแผนงาน โครงการ กิจกรรมรองรับนโยบายและแนวทางการป้องกันโรคโควิด-19 ของสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการทำงานรับผิดชอบเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในสถานศึกษา ประกอบด้วยครู บุคลากรสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และผู้ที่เกี่ยวข้อง กำหนดบทบาทหน้าที่ โดยมอบหมายครู ครูอนามัย หรือบุคลากรสถานศึกษา ทำหน้าที่คัดกรองวัดไข้นักเรียน สังเกต สอบถามอาการเสี่ยงและประสานงานเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ให้บริการในโรงพยาบาล รวมทั้งการดูแลทำความสะอาดในบริเวณสถานศึกษาและบริเวณจุดเสี่ยง สื่อสารทำความเข้าใจผู้ปกครองและนักเรียน โดยเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียนหรือวันแรกของการเปิดเรียนของการเปิดเรียนหรือวันแรกของการเปิดเรียนเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันโรคโควิด-19 และมีช่องทางการติดต่อสื่อสาร สถานศึกษามีการประเมินตนเองเพื่อเตรียมก่อนเปิดเรียนผ่านระบบออนไลน์ของกระทรวงศึกษาธิการ/ Thai STOP COVID กรมอนามัยหรือตามแบบประเมินตนเองสำหรับสถานศึกษาในการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มีการกำกับติดตามให้มีการดำเนินงานตามมาตรการเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อย่างเคร่งครัด

6) **ด้านการบริหารการเงิน พบว่า** โรงเรียนเมืองอุบลมีมาตรการพิจารณาการใช้งบประมาณของสถานศึกษาสำหรับกิจกรรมการป้องกันการระบาดของโรคโควิด-19 ตามความจำเป็นและเหมาะสม จัดหาวัสดุอุปกรณ์ป้องกันโรคโควิด-19 สำหรับนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา เช่น หน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์ สบู่ เป็นต้น ประสานงานและแสวงหาแหล่งทุนและกาสสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เช่น ศูนย์สุขภาพชุมชนขยางกูร28 เทศบาลนครอุบล บริษัทห้างร้านในชุมชน เป็นต้น เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคในสถานศึกษา

2. ความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันโรคโควิด-19 ของนักเรียนโรงเรียนเมืองอุบล จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องการป้องกันโรคโควิด-19 อยู่ในระดับดี ร้อยละ 72.6 มีความรู้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 22.2 และต้องปรับปรุง ร้อยละ 5.2 โดยมีคะแนนน้อยที่สุด เท่ากับ 8 คะแนน คะแนนมากที่สุดเท่ากับ 20 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.72 คะแนน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลระดับความรู้ในการป้องกันโรคโควิด-19 ของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับความรู้	เกณฑ์คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
มาก	16-20 คะแนน	98	72.6
ปานกลาง	12-15 คะแนน	30	22.2
ปรับปรุง	น้อยกว่า 12 คะแนน	7	5.2
รวม		135	100.0
$X_{\min} = 8$, $X_{\max} = 20$, $\bar{X} = 16.72$, S.D. = 2.362			

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 อยู่ในระดับดี ร้อยละ 62.2 ระดับปานกลาง ร้อยละ 32.6 และต้องปรับปรุง ร้อยละ 5.2 โดยมีคะแนนพฤติกรรมน้อยที่สุด เท่ากับ 36 คะแนน คะแนนมากที่สุดเท่ากับ 96 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 68.14 คะแนน ดังตารางที่ 2 ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลระดับพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับพฤติกรรม	เกณฑ์คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
ดี	73.5-100 คะแนน	84	62.2
ปานกลาง	46.8-73.5 คะแนน	44	32.6
ปรับปรุง	20-46.7 คะแนน	7	5.2
รวม		135	100.0

$X_{\min} = 36$, $X_{\max} = 96$, $\bar{X} = 68.14$, $S.D. = 14.31$

6.สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์งานวิจัย ดังนี้

1. โรงเรียนเมืองอุบล จังหวัดอุบลราชธานี มีรูปแบบการดำเนินงานเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ตามมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของกรมอนามัย ประกอบด้วย 6 มิติ ได้แก่ 1) ด้านความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อ โดยยึดหลักมาตรการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล การป้องกันการติดเชื้อ ด้วยการสวมหน้ากากอนามัย การล้างมือ และหลีกเลี่ยงความแออัดเพื่อลดการสัมผัสระหว่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริกัญญา ศิริเลิศและคณะ⁽⁸⁾ ศึกษาแนวทางปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ด้านความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมชี้แจงคณะครูและ คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องให้สวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาในขณะที่มาติดต่อราชการ โดยยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เนื่องจากการสวมใส่หน้ากากอนามัยจะเพิ่มความปลอดภัยและลดการแพร่เชื้อโควิด-19 ในสถานศึกษาถือว่าการควบคุมการแพร่เชื้อโควิด-19 ไม่ให้กระจายสู่บุคคลอื่น สอดคล้องกับองค์การอนามัยโลก⁽⁹⁾ ที่ได้กล่าวว่าการใช้หน้ากากเป็นหนึ่งในชุดมาตรการป้องกันและควบคุมที่สามารถควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้อยู่ในวงจำกัด การใช้หน้ากากมีประโยชน์เพื่อป้องกันตนเองเมื่อสัมผัสใกล้ชิดผู้ติดเชื้อ หรือควบคุมแหล่งแพร่เชื้อคือการใช้หน้ากากเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อไม่ให้กระจายออกไปสู่คนอื่น 2) ด้านการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนเมืองอุบลได้นำมาตรการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในมิติของการเรียนมาดำเนินการควบคู่กับองค์ประกอบ กระบวนการเรียนรู้สู่เด็กไทยรอบรู้ด้านสุขภาพ โดยมีมาตรการหลักในการจัดหาสื่อความรู้ในการป้องกันควบคุมโรคโควิด-19 สำหรับใช้ในการเรียนการสอน โดยบูรณาการความรู้ด้านสุขภาพในสาระการเรียนรู้ต่าง สร้างการเข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพในโรงเรียน ด้วยการจัดป้ายนิเทศให้ความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 หน้าห้องเรียน หรือป้ายนิเทศบริเวณอาคารเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้และเข้าถึงข้อมูลได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Lister-Sharp and other⁽¹⁰⁾ ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในประเทศอังกฤษ พบว่า การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพส่งผลต่อสุขภาพและพฤติกรรมของนักเรียน โดยนักเรียนมีความรู้ด้านสุขภาพมากขึ้น แต่การปลูกฝังทัศนคติและการปลูกฝังพฤติกรรมต้องใช้เวลาและต้องใช้โปรแกรมที่ผสมผสานหลายๆ ด้านเข้า

ด้วยกัน การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพบางอย่างสามารถบูรณาการหรือสอดแทรกในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่างๆ ได้ เช่น กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ เป็นต้น และบูรณาการในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับการศึกษาของวิทยา วาโย และคณะ⁽¹¹⁾ ได้ทำการศึกษาศึกษาการเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน พบว่า การออกแบบสื่อการเรียนการสอนที่มีความทันสมัยหลากหลายและเข้าใจง่าย เพื่อกระตุ้นความสนใจ ควรมีการเชื่อมโยงกับเนื้อหาเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น โดยเฉพาะอาจเลือกใช้สื่อที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียนได้ 3) ด้านการครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนเมืองอุบลมีมาตรการ จัดหาวัสดุ สิ่งของ เครื่องใช้และอุปกรณ์ในการป้องกันการติดเชื้ออย่างเพียงพอสำหรับนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา มีมาตรการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และดูแลนักเรียนที่มีความบกพร่องด้านพัฒนาการการเรียนรู้ หรือด้านพฤติกรรม อารมณ์ ที่สามารถเรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติ ได้แก่นักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญา บกพร่องทางการเรียนรู้ บกพร่องด้านพฤติกรรมอารมณ์ รวมถึงภาวะสมาธิสั้นและเด็กออทิสติก สอดคล้องกับการศึกษาของ วาสนา จักรแก้วและคณะ⁽¹²⁾ ศึกษาเรื่องการเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของเด็กด้อยโอกาส ภาคเหนือตอนบน พบว่า ควรมีการสร้างเครือข่ายโดยประสานความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางที่เป็นบริบทของแต่ละสถานศึกษา เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาให้มีโอกาสและเข้าถึงการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น 4) ด้านสวัสดิภาพและการคุ้มครอง พบว่า โรงเรียนเมืองอุบลมีมาตรการ จัดเตรียมแผนรองรับด้านการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนป่วย กักตัว หรือกรณีปิดสถานศึกษาชั่วคราว จัดเตรียม แนวปฏิบัติเพื่อลดการรังเกียจและการตีตราทางสังคม (Social stigma) จัดเตรียมแนวปฏิบัติด้านการจัดการความเครียดของครูและบุคลากร สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริกัญญา ศิริเลิศและคณะ ศึกษาแนวทางปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต1 ด้านสวัสดิภาพและการคุ้มครอง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีการวางแผนจัดเตรียมแผนการเรียนรู้ของนักเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) ด้านนโยบาย พบว่า โรงเรียนเมืองอุบล ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี มีคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อการขับเคลื่อนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพด้วยการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์นโยบายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอนตั้งแต่การรับรู้สถานการณ์ปัญหาของโรงเรียนในการขาดแคลนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันโรคโควิด-19 มีการร่วมวิเคราะห์ปัญหา ร่วมกันวางแผนการดำเนินงานและร่วมมือกันทำงานแก้ไขปัญหาต่างๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุธีรา เมืองนาโพธิ์⁽¹³⁾ ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับประถมศึกษา (ระยะที่1) พบว่าการบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพด้านการจัดองค์กร ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และผู้แทนองค์กรชุมชน มีการจัดประชุมร่วมกันในการพิจารณาแผนงานโครงการและการติดตามประเมินผล นอกจากนี้จะมีครูรับผิดชอบโดยตรงรวมถึงมีคณะกรรมการนักเรียนที่รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพนักเรียน โดยมีการแบ่งหน้าที่ในการทำงานอย่างชัดเจน และ 6) ด้านการบริหารการเงิน โรงเรียนเมืองอุบล มีการพิจารณาการใช้งบประมาณของสถานศึกษาสำหรับกิจกรรมการป้องกันการระบาดของโรคโควิด-19 ตามความจำเป็นและเหมาะสม จัดหาวัสดุอุปกรณ์ป้องกันโรคโควิด-19 สำหรับนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคในสถานศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริกัญญา ศิริเลิศและคณะ ศึกษาแนวทางปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่

ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ด้านการบริหารการเงิน พบว่า ผู้บริหารการศึกษาควรมีการประชุมชี้แจงและมี แผนการใช้งบประมาณโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคโควิด-19 โดยเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ ตลอดจนมาตรการกำกับดูแลอย่างต่อเนื่อง เพื่อการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและสามารถรองรับการจัด การศึกษาในช่วงสถานการณ์โควิด-19 จะสามารถช่วยให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและเป็นการช่วยลด ค่าใช้จ่ายด้านการเรียนให้กับผู้ปกครอง ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลกระทบต่อ การเรียนของผู้เรียน ส่วนหนึ่งมาจากฐานะของครอบครัวของเด็กบางคนไม่พร้อมต่อการเรียนและนักเรียนยังขาดแคลนอุปกรณ์การ เรียนที่มีประสิทธิภาพ

จากการดำเนินงานป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้และ มีพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 อยู่ในระดับดี สอดคล้องกับการศึกษาของ บงกช โมระสกุล และพรศิริ พันธสี ศึกษาความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัย นานาชาติเซนต์เทเรซา และวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 19 ของ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา และวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยอภิปรายได้ว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งเป็นโรคอุบัติใหม่ที่เพิ่งพบครั้งแรกดังนั้นการเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารซึ่งมีอยู่มากมายอาจแตกต่างกันไปจึงอาจทำให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคโควิด-19 อยู่ใน ระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาภรณ์ วงษ์ (14) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการ ป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดสุโขทัย พบว่า กลุ่ม ตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 89.60

7. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษานโยบายที่ 10 อุบลราชธานี

1) หน่วยงานต้นสังกัดควรให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและ ประสานความร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุขในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริม สุขภาพและป้องกันโรคโควิด-19 ของนักเรียนและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ควรให้การสนับสนุนโดยเฉพาะ การจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค

2) สถานศึกษาสามารถนำผลการศึกษานี้เป็นแนวทางในการกำหนดเชิงนโยบายเพื่อให้มีการ สอดแทรกเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคโควิด-19 ในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร ส่วนใน เชิงปฏิบัติควรจัดอบรม หรือจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ให้กับ นักเรียนทุกระดับชั้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค โควิด-19 ของโรงเรียนที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

2) ควรศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค โควิด-19 ของโรงเรียนภาครัฐและเอกชน

8. เอกสารอ้างอิง

1. Pongtat Vanichanan, P. Basic Education in Covid-19 Crisis Reopening School After Lockdown. [Internet].2023 [cited 2023 Januaryr 4]. Available from: <https://tdri.or.th/2020/05/basic-education-in-covid-19-crisis-reopeningschool-after-lockdown/>
2. โรงเรียนเมืองอุบล จังหวัดอุบลราชธานี. สรุปสถานการณ์ผู้ติดเชื้อโควิด-19 ในโรงเรียนปีการศึกษา 2565 (เดือนตุลาคม – ธันวาคม 2565). เอกสารสำเนา.
3. Krejcie,R.V., & D.W. Morgan. “Determining Sample Size for Research Activities”. Educational and Psychological Measurement.1970; 3: 607-610.
4. บงกช โมระสกุล และ พรศิริ พันธสี. ความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ของ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา และวิทยาลัยเซนต์หลุยส์. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9 2564; 15:179-193.
5. Bloom BS. Mastery learning. UCLA – CSEIP Evaluation Comment. 1(2) Los Angeles. University of Californai at Los Angeles; 1968.
6. เสรี ลาขโรจน์. เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหาร การจัดการและการประเมินผลการศึกษา (หน่วยที่ 1-7) พิมพ์ครั้งที่ 22. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559.
7. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. เกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2565.
8. ศิริกัญญา ศิริเลิศ, สติพร เขาวนชัย และ วิทยา จันทร์ศิลา. แนวทางปฏิบัติสำหรับ สถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในโรงเรียนบนพื้นที่สูงใน ถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต1. Journal of Roi Kaensarn Academi 2565; 7 : 224-235.
9. World Health Organization. Advice on the use of masks in the context of COVID-19: interim guidance [Internet].2023 [cited 2023 Januaryr 4]. Available from: <http://apps.who.int/iris/handle/10665/331693>.
10. Lister-Sharp P.; et al. Health Promoting School and Health Promotion in school: Two Systematic Review. Health technology assessment 1999; 22.
11. วิทยา วาโย และคณะ. การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของ ไวรัส COVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน.วารสารศูนย์อนามัย 2563; 34:285-298.
12. วาสนา จักรแก้ว และคณะ. การเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ เด็กด้อยโอกาส ภาคเหนือตอนบน. Veridian E-Journal, Silpakorn University 2561; 3: 1765-1785.
13. สุธีรา เมืองนาโพธิ์. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับประถมศึกษา (ระยะที่ 1). วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ 2560;11: 209-218.
14. สุภาภรณ์ วงธิ. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร; 2564.